

1. पञ्चाङ्ग (पञ्चन् + अङ्ग) n. die fünf Theile eines Baumes: Wurzel, Rinde, Blatt, Blüthe und Frucht RĪĀN. im ÇKDr. Im comp. fünf Glieder, — Körpertheile: °पुष्पित (क्ष्य) TRIK. 2, 8, 42; vgl. das folg. Wort.

2. पञ्चाङ्ग (wie eben) 1) adj. fünfgliedrig, fünftheilig: बाङ्गयो चैव ज्ञानुयो शिरसा वचना दशा । पञ्चाङ्गा ऽयं प्रणामः स्यात् TANTRASĀRA im ÇKDr.; vgl. HIOUEN-TSANG I, 86. त्रपक्षमौ तर्पणं चाभिषेको विप्रभोजनम् । पञ्चाङ्गापासनं लेके पुरश्चरणमिष्यते ॥ TANTRASĀRA im ÇKDr. पञ्चाङ्गादि-कमभिनयम् MĀLAV. 8, 4. मन्त्र DAÇAK. 201, 1. Viell. hierher auch °स्मरणं Verz. d. B. H. No. 1233. °रुद्रजन्य 1253. — 2) m. a) Schildkröte (vgl. पञ्चाङ्गुप्त) ÇABDAM. im ÇKDr. — b) ein an fünf Stellen geflecktes Pferd, = पञ्चमद् ÇABDAR. im ÇKDr. — 3) f. ई a) Gebiss eines Zaumes H. 1251. — b) ein best. Verband (बन्ध) SUÇR. 1, 65, 8. 66, 3. 101, 7. — 4) n. Kalender (weil er fünf Dinge: die solaren und lunaren Tage, die Nakshatra, Joga und Karana behandelt) ĠĠOTISHA im ÇKDr. °पत्त MACK. Coll. I, 125.

पञ्चाङ्गुप्त (पञ्चन् + अङ्ग + गुप्त) m. = पञ्चगुप्त Schildkröte TRIK. 1, 2, 26. H. 1353.

पञ्चाङ्गिक (von पञ्चन् + अङ्ग) adj. fünfgliedrig SUÇR. 2, 489, 11.
पञ्चाङ्गुरि (पञ्चन् + अङ्गुरि) adj. fünffingerig AV. 4, 6, 4.
पञ्चाङ्गुल (पञ्चन् + अङ्गुल) 1) m. die Ricinuspflanze (fünf Finger lang) AK. 2, 4, 3, 32. H. 1150. HĀR. 108. SUÇR. 2, 106, 6. 108, 9. 340, 20. — 2) f. ई eine best. Staude, = तक्राक्कालुप (?) RĪĀN. im ÇKDr.

पञ्चाङ्ग (पञ्चन् + अङ्ग) n. die fünf Dinge von der Ziege (vgl. पञ्चगव्य) SUÇR. 2, 420, 8.

पञ्चातपा (पञ्चन् + 2. आतप) f. die Kasteiung mit den fünf Feuern (s. u. तपस्) KĀLĪKĀ-P. 42 im ÇKDr.

पञ्चात्मक (von पञ्चन् + आत्मन्) adj. aus fünf (Elementen) bestehend, vom Körper GARBHOP. in Ind. St. 2, 66. MĀRK. P. 25, 11. PRAB. 91, 11. Davon nom. abstr. °त्व n. VEDĀNTAS. (Allah.) No. 69.

पञ्चानन (पञ्चन् + आनन) 1) adj. fünfgesichtig; daher überaus grausig (अत्युग्र) ÇABDAR. im ÇKDr. — 2) m. a) Bein. Çiva's TRIK. 1, 1, 44. MED. n. 189. — b) Löwe MED. HALĀJ. 2, 59. — c) am Ende von Gelehrtennamen (womit viell. auf die ausserordentliche Umsicht hingedeutet wird) Verz. d. Oxf. H. 154, b, 25; vgl. न्याय°, न्यायसिद्धान्त°, वि-सनाथ°. — 3) f. ई wohl Bein. der Durgā RĪĀN-TAR. 8, 110. — Vgl. पञ्चमुख u. s. w.

पञ्चानन्दमाहात्म्य (पञ्चन् - आनन् + मा°) n. Titel eines Werkes MACK. Coll. I, 74.

पञ्चानुगान (पञ्चन् + अनु°) n. अग्नेरिरात्तं °गानम् N. eines Sāman Ind. St. 3, 201, a; vgl. auch 237, a, 3 v. u.

पञ्चापूप s. u. अपूप.

पञ्चाप्सरस् (पञ्चन् + अप्) n. N. eines Teiches, den Mandakarpi (Çātakarpi) durch seine Busse geschaffen haben soll und der seinen Namen daher hat, dass fünf Apsaras, die den frommen Mann verführen sollten, dort ihren Wohnsitz hatten, R. 3, 15, 11. fgg. RAÇH. 13, 38. fg.

पञ्चाब्जमाण्डल (पञ्चन् - अब्ज + मण्ड) n. Bez. eines mystischen Kreises TANTRASĀRA in Verz. d. Oxf. H. 95, b, 45.

1. पञ्चामृत (पञ्चन् + अमृत) n. die fünf Götterspeisen: Milch, saure

Milch, Butter, Honig und Zucker ĠĠOTISTATVA im ÇKDr.

2. पञ्चामृत (wie eben) 1) adj. aus fünf Species bestehend (Arzenei): गुडची गोलुर् चैव मुसली मुण्डिका (wohl = मुण्डा; NIGR. Pa. hat statt dessen सुठ) तथा । शतावरीति पञ्चानो योगः पञ्चामृताभिधः ॥ RĪĀN. im ÇKDr. Könnte auch als n. aufgefasst werden, in welchem Falle es zu 1. पञ्चामृत zu stellen wäre; ÇKDr. setzt पञ्चामृतयोगः an den Anfang des Artikels. — 2) n. N. eines Tantra Verz. d. Oxf. H. 109, a, 10.

पञ्चाक्ष (पञ्चन् + आक्ष) n. die fünf sauren Dinge: कोलदाडिमवृत्तक्षिर-ल्लवतससंपुतेः । चतुरक्षं च पञ्चाक्षं मातुलुङ्गसमन्वितम् ॥ ÇABDAR. im ÇKDr.

पञ्चार s. u. अर्.
पञ्चारी f. = शारिर्मृङ्गला ÇABDAM. im ÇKDr. — Vgl. पञ्चनी, पञ्चमी, पञ्चाली.

पञ्चारिष्म (पञ्चन् + अर्) m. der Planet Mercur TRIK. 1, 1, 93. H. 117. HĀR. 35.

पञ्चाल (पञ्चाल UNĀDIS. 1, 117) 1) m. pl. N. pr. eines Kriegerstammes und des von ihm bewohnten Gebietes H. an. 3, 661. MED. I. 107. LIA. I, 398. fgg. Schol. zu P. 1, 2, 51. 4, 2, 81. पे के च कुरुपञ्चालानां राजानः AIR. Ba. 8, 14. क्रिवय इति क्व वै पुरा पञ्चालानाचक्षते ÇAT. Ba. 13, 5, 4, 7. 8. M. 2, 19, 7, 193. MBH. 4, 86. Ursprung des Namens BAIC. P. 9, 21, 33. पूर्व°, अर्पर° Sch. zu P. 6, 2, 103. राष्ट्रं दक्षिणपञ्चालम् und उत्तरपञ्चालम् BHĀG. P. 4, 25, 50. 51. पञ्चालाः पञ्च विषया यन्मध्ये नवत्वं पुरम् 29, 7. sg. UĠĠVAL. zu UNĀDIS. 1, 117. Der pl. auch N. einer Schule ÇAT. Ba. 14, 9, 4, 1. RV. PRĀT. 2, 12, 44. ÇĀNKH. ÇA. 12, 13, 6. NIDĀNA 1, 6. Zu ihr gehört Bābhra vja Schol. zu RV. PRĀT. 11, 39. — 2) m. ein Fürst der Pañkāla MBH. 12, 13262; vgl. पा° 13527. पञ्चालस्य ब्राह्मणापात्यम् eines Brahmanen von Pañkāla Schol. zu P. 4, 1, 168. Bein. Çiva's MBH. 12, 10377. N. pr. eines Mannes, den Viçvaksena dem kinderlosen Gaṇḍūsha zuführte, HARIV. 1940. N. pr. eines Nāgarāga VJUTP. 85. — 3) m. oder n. ein best. Metrum, 4 Mal — — COLEBR. Misc. Ess. II, 158 (III, 5). — 4) f. ई a) Puppe H. an. MED. = शारिर्मृङ्गला (s. d.) TRIK. 2, 10, 18; vgl. पञ्चनी, पञ्चमी, पञ्चारी. — b) eine Art Gesang H. an. MED. — Das Wort wird wohl पञ्चन् fünf enthalten. Vgl. पाञ्चाल, पाञ्चालायन, पाञ्चालि. पाञ्चाल्य.

पञ्चालक (vom vorherg.) 1) adj. zu den Pañkāla in Beziehung stehend: राजिन् ein Fürst der P. MBH. 3, 7504; wohl nur fehlerhaft für पा°. — 2) m. pl. die Pañkāla BHĀG. P. 9, 22, 3. — 3) m. ein best. giftiges Insect SUÇR. 2, 288, 3. — 4) f. °लिका a) Puppe BHAR. zu AK. 2, 10, 29. TRIK. 3, 3, 30. MED. k. 197. — b) eine Art Gesang TRIK. ME. — Vgl. पञ्चाली, पाञ्चाली.

पञ्चालचाण्ड (प° + च°) m. N. pr. eines Lehrers Ind. St. 1, 391.
पञ्चालपदवृत्ति (प° + पद - वृ°) f. Bez. einer best. lawtilchen Erscheinung Ind. St. 4, 231.

1. पञ्चावट = 1. पञ्चवट 1. HĀR. 48.
2. पञ्चावट = 2. पञ्चावट 1: जगाम पञ्चावटमाश्रमम् R. 3, 20, 37. fg.
पञ्चावत्तं (पञ्चन् + अवत्त) adj. fünffach getheilt ÇAT. Ba. 1, 7, 3, 8. 8, 4, 12. 11, 7, 4, 4. KĀTJ. ÇA. 3, 4, 6. GOBU. 1, 8, 4. Davon nom. abstr. °ता f. Schol. zu KĀTJ. ÇA. 494, 24. °त्व n. 344, 3.

पञ्चावतिन् (von पञ्चावत्त) adj. derjenige, welcher die Fünfteilung